

Aan: de staatssecretaris van Verkeer en
Waterstaat
J.C. Huizinga-Heringa
Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Datum
28 augustus 2009

Uw kenmerk
VenW/DGW 2009/776

Ons kenmerk

Inlichtingen bij
Pieter de Jong

Doorkiesnummer
070 - 4267286

Bijlagen
0

Onderwerp
Advies Deltawet Waterveiligheid en
Zoetwatervoorziening

Geachte mevrouw Huizinga-Heringa,

Bij brief van 18 juni 2009 vraagt U de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) en de Raad voor het openbaar bestuur (Rob) om een reactie op de inhoudelijke keuzes die zijn gemaakt en die zijn uitgewerkt in de concept-Deltawet Waterveiligheid en Zoetwatervoorziening en de daarbij horende memorie van toelichting. In de deze brief geven beide Raden een algemene reactie die past bij het hoofdlijnenkarakter van de nu voorliggende concept-Deltawet en de daarbij horende memorie van toelichting.

De Rfv en de Rob kunnen zich overigens voorstellen dat zij in een later stadium, wanneer keuzes verder zijn uitgewerkt, om een nader (*gericht*) advies worden gevraagd.

Solide financiering van rijkstaken

De Raden vinden het een goede zaak dat voor langere tijd rijksmiddelen in een fonds apart worden gezet voor een duurzame borging van de waterveiligheid en de zoetwatervoorraad in Nederland. In het aanvullende beleidsakkoord bij het Regeerakkoord, dat het kabinet op 25 maart 2009 aanbood aan de Tweede Kamer, naar aanleiding van de mondiale financiële crisis, doet het kabinet een concrete toezegging op het terrein van de financiering van het beoogde Deltaprogramma:

‘Er wordt een solide Deltafonds ingesteld dat een voortvarende uitvoering van het Deltaprogramma mogelijk maakt, door dit fonds te voorzien van een vaste, stabiele en substantiële voeding, met tenminste vanaf 2020 1 miljard euro jaarlijks uit het reëel constant door te trekken infrafonds’.¹

Het borgen van de waterveiligheid en de zoetwatervoorraad is bij uitstek een rijksaangelegenheid. In de nadere uitwerking van de Deltawet moet dan ook recht worden gedaan aan het beginsel dat de financiële verhoudingen de bestuurlijke verhoudingen volgen. Wat des Rijks is moet door het Rijk worden gefinancierd. In zijn advies *Naar een herijking van de financiële verhouding tussen Rijk en provincies* (maart 2009) stelt de Rfv in deze lijn dat een zuivere financiële verhouding (tussen Rijk en provincies) meebrengt dat het Rijk opdraait voor 100 procent van de kosten van uitvoering van rijkstaken en dat provincies niet langer kunnen worden aangesproken op medefinanciering van die rijkstaken.

Soms kan het echter redelijk kan zijn dat mede-overheden (met name de provincies) ook een aandeel leveren in de kosten, namelijk wanneer aantoonbaar óók provinciale taken en belangen in het geding zijn.

Bij de start van het fonds worden de gelden uit het Infrastructuurfonds die tot 2020 al zijn gereserveerd voor waterveiligheid en zoetwatervoorziening, overgeheveld naar het Deltafonds. Vanaf 2020, zo staat vermeld in het aanvullende beleidsakkoord, wordt het fonds jaarlijks gevoed met 1 miljard euro uit het reëel door te trekken Infrastructuurfonds. Het Deltafonds wordt dus zowel voor als na 2020 vooralsnog uitsluitend gevoed met geld van de begroting van het ministerie van Verkeer en Waterstaat en kan (vooralsnog) alleen dekking bieden voor uitgaven ter borging van de waterveiligheid en de zoetwatervoorziening. Bijkomende maatregelen op aanpalende beleidsterreinen zoals natuur, milieu, recreatie, die voortvloeien uit de beoogde ‘integrale aanpak’ van het Deltaprogramma worden vooralsnog bekostigd uit de sectorale budgetten van de betrokken departementen. Een dergelijke integrale benadering

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 070, nr. 24 herdruk, p. 12.

draagt bij aan een optimale benutting van investeringsgelden en voorkomt onnodig veel weerstand tegen de zogenaamde ‘smalle’ plannen waardoor de veiligheid in het gedrang zou kunnen raken. De ministers van VenW, VROM en LNV hebben aangegeven op kleine schaal te willen experimenteren met integrale bekostiging van samenhangende maatregelen op het gebied van water, natuur en ruimtelijke kwaliteit, zodra de financiële ruimte dat toelaat. De Raden ondersteunen dit voorstel. Indien het kabinet dit voorstel overneemt, is het van belang om per regio een goed beeld te hebben van de ruimtelijke investeringsopgaven. De gebiedsagenda's van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) kunnen hier functioneel zijn.

De Raden merken op dat in de memorie van toelichting geen duidelijkheid wordt verschaft over de mogelijkheid voor met name waterschappen om de uitvoering van maatregelen in het kader van het Deltaprogramma vóór te financieren. Voorts vragen de Raden zich af op welke wijze de financiering van onderhoudskosten wordt gegarandeerd. Is er bijvoorbeeld een mogelijkheid (weer met name voor waterschappen) om met het Rijk, in het kader van het Deltaprogramma, meerjarige (onderhouds-)contracten te sluiten?

De Raden bevelen aan om de algemene uitgangspunten voor het Deltaprogramma in de memorie van toelichting nader uit te werken. Wat betreft ‘solidariteit’ gaan de Raden er van uit dat bij de benutting van de investeringsmogelijkheden ook rekening wordt gehouden met de positieve, plaats en problematiek van de diverse waterschappen in Nederland.

Een Deltaregisseur als liaison, bewaker en aanjager

Het kabinet zal een zogenaamde *Deltaregisseur* aanstellen die moet toezien op een voortvarende uitvoering van het Deltaprogramma, die de voortgang monitort. Hij/zij moet horizontaal (binnen het rijk) en verticaal (tussen rijk en regio) de relevante partijen bij elkaar brengen. Hij/zij rapporteert en de staatssecretaris van VenW en doet voorstellen voor het Deltaprogramma en de bijbehorende financiering. Vervolgens legt de staatssecretaris van VenW een en ander ter bespreking voor in de Ministeriële Stuurgroep Deltacommissie. Daarna biedt de coördinerend bewindspersoon het voorstel voor het Deltaprogramma, samen met de begroting voor het Deltafonds, via de ministerraad aan de Tweede Kamer aan. De Deltaregisseur functioneert onder verantwoordelijkheid van de coördinerend bewindspersoon en staat buiten de reguliere ambtelijke organisatie. De Deltaregisseur heeft rechtstreekse toegang tot de bewindspersonen die bij het Deltaprogramma betrokken zijn, en kan hun vragen hun bevoegdheden in te zetten als de voortgang van het programma dreigt te stagneren.

De beide Raden staan positief tegenover het voorstel een speciale coördinatie-en aanjaagvoorziening (een ‘Deltaregisseur’) voor de uitvoering van het Deltaprogramma in het leven te roepen. Deze fungeert idealiter als *liaison* tussen het Rijk en de regio, en tussen de betrokken departementen, bewaakt de voortgang van het Deltaprogramma en wijst – waar nodig – betrokken bestuurders op hun verantwoordelijkheden. De Raden adviseren overigens wel om in het algemeen prudent om te gaan met het aanstellen van bijzondere functionarissen, ‘buitenboordmotoren’ en taskforces op rijksniveau. Aanstelling van dergelijke bijzondere ‘figuren’ vraagt om goede onderbouwing en heldere omschrijving van taken en bevoegdheden. Voor de aanstelling van een ‘Deltaregisseur’ is die onderbouwing aanwezig. Bij de figuur van de beoogde Deltaregisseur hebben de Raden evenwel enkele vragen en opmerkingen:

- De voorziening ‘Deltaregisseur’ is een nieuwe (rechts)figuur. Dat maakt het des te noodzakelijker dat er een deugdelijke wettelijke regeling komt. In elke geval een formalisering van de wijze van aanstelling en ontslag en een heldere omschrijving van taken en bevoegdheden. In de regeling moet voorts duidelijk worden gemaakt of het om een tijdelijke, primair bestuurlijke functie gaat dan wel om een functie waarbij het ambtelijke element (vaste aanstelling) dominant is. Wanneer een deugdelijke regeling ontbreekt, kan de gewenste functionaliteit van de gekozen voorziening in het gedrang komen. De Raden gaan er van uit dat de Deltaregisseur wordt aangesteld door de coördinerend bewindspersoon, nadat in de Ministeriële Stuurgroep Deltaprogramma (MSD) overeenstemming over de voordracht is bereikt.
- De Raden gaan er voorts van uit dat de Deltaregisseur en zijn/haar bureau in staatsrechtelijke zin onder de ministeriële verantwoordelijkheid van de coördinerend bewindspersoon valt, ook al functioneert de Deltaregisseur en zijn/haar bureau ‘buiten de reguliere ambtelijke organisatie’.
- De relatie en de taakverdeling tussen de Deltaregisseur en de Directeur-Generaal Water dienen helder te worden gemaakt evenals als de bestuurlijke positionering van het bureau van de Deltaregisseur: zijn de medewerkers van het bureau ambtenaren, is sprake van ambtelijke detachering, gaat het om de inhuur van externen, c.q. een mix daarvan?
- De Deltaregisseur zou *qualitate qua* deel moeten kunnen nemen aan beraadslagingen van de Ministeriële Stuurgroep Deltaprogramma (en niet alleen op uitnodiging); dat komt zijn/haar liaisonfunctie ten goede.

De Raden menen al met al dat er goede gronden zijn voor een speciale coördinatie- en aanjaagvoorziening voor de uitvoering van het Deltaprogramma, maar dat die voorziening een deugdelijke regeling behoeft zeker nu het hier om een nieuwe (rechts)figuur gaat. De Raden

houden zich aanbevolen voor een diepere doordinking van de groeiende praktijk in het openbaar bestuur om bijzondere ‘figuren’ (‘buitenboordmotoren’, regisseurs, *taskforces* etc.) in te stellen om organisatorische grenzen te doorbreken, en om aan te jagen en te coördineren.

Ten slotte: is er iets nieuws onder zon?

De voorstellen van het kabinet overziende, is de vraag wat deze ten principale veranderen aan de huidige programma’s en bijbehorende uitgaven (qua hoogte en systematiek) ten behoeve van de waterveiligheid en de zoetwatervoorraad. De voorstellen hebben een hoge *symbolische waarde*: door de instelling van een *apart* Deltafonds, een Deltaprogramma én een Deltaregisseur wordt de urgentie van de onderliggende problematiek als het ware geborgd. En dat is op zich wel weer van (publiek) belang.

De voorzitter van de Raad voor de financiële verhoudingen,

Mr. M.A.P. van Haersma Buma

De voorzitter van de Raad voor het openbaar bestuur,

Drs. J. Wallage

De secretaris,

Dr. C.J.M. Breed

